

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

16 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Vladimir Timofti,

Judecători – Anatolie Țurcan, Nadejda Toma, Elena Cobzac și Victor Boico,

juducând, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Sâli Radu, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 octombrie 2018, în cauza penală în privința lui

Calmîș Aurel xxxxx, născut la xxxxx, originar din xxxxx, domiciliat în xxxxx
și

Calmîș Viorica xxxxx, născută la xxxxx, originară din xxxxx, domiciliată în xxxxx

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 24.10.2014 - 02.05.2018;

Instanță de apel: 30.05.2018 - 11.10.2018;

Instanță de recurs: 22.01.2019 - 16.07.2019.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău sediul Centru din 02 mai 2018, au fost recunoscuți vinovați și condamnați:

Calmîș Aurel în baza art.352 alin.(3) lit. d) Cod penal, la 4 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis, iar potrivit art.90 Cod penal, a fost dispusă suspendarea condiționată a executării pedepsei pentru perioada de probațiune de 4 ani;

Calmîș Viorica în baza art.352 alin.(3) lit. d) Cod penal, la 4 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis, iar potrivit art.90 Cod penal, a fost dispusă suspendarea condiționată a executării pedepsei pentru perioada de probațiune de 4 ani.

Calmîș Aurel și Calmîș Viorica au fost recunoscuți vinovați de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.258 Cod penal, cu liberarea de pedeapsa penală în legătură cu expirarea termenului de prescripție.

2. Pentru a se pronunța, prima instanță a constatat în fapt că, Calmîș Aurel și Calmîș Viorica, au exercitat un drept presupus în mod arbitrar prin încălcarea ordinii stabilite, cauzând daune în proporții deosebit de mari intereselor publice și

încălcând regulile de exploatare într-un bloc de locuit, înrăutățindu-i-le condițiile locative ale altor proprietari, în următoarele circumstanțe:

În luna mai a anului 2006, Calmîș Aurel, împreună cu soția sa, Calmîș Viorica, acționând în baza procurii eliberate de Calmîș Ion și Calmîș Maria, având Autorizația de desființare nr.52id/06 din 10 mai 2006, Certificatul de urbanism nr.370i/06 din 10 mai 2006, Proiectul de execuție și Autorizația de construire nr.431 din 26 iunie 2006, eliberate de către Primăria mun. Chișinău, potrivit căreia s-a autorizat executarea lucrărilor de construire a unei noi locuințe pe verticală în două nivele cu mansardă D+P+1E+M pe teritoriul eliberat în urma demolării apartamentelor nr. 9 și nr. 10 și a șurelor nr.2 și nr.3, amplasate în curtea comună de pe str. Bernardazzi, 68, mun. Chișinău, acționând de comun acord, urmărind scopul edificării unei construcții majorate contrar proiectului de execuție, au acaparat în mod samavolnic o porțiune de teren din contul curții comune de pe str. Bernardazzi, 68, mun. Chișinău, ce constituie proprietate municipală, cu suprafața de 69 m.p., în lipsa Deciziei Consiliului mun. Chișinău, prin ce a încălcat prevederile art.14 alin.(2) lit. c) al Legii privind administrația publică locală, potrivit căreia, consiliul local decide darea în administrare, concesiunea, darea în arendă ori în locațiune a bunurilor domeniului public al satului (comunei), orașului (municipiului), în condițiile legii; astfel, prin acțiunile lor, inculpații au cauzat administrației publice locale un prejudiciu în proporții deosebit de mari.

Ulterior, Calmîș Aurel, de comun acord cu soția sa, Calmîș Viorica, urmărind scopul majorării pe verticală a construcției de pe str. Bernardazzi, 68, mun. Chișinău, contrar proiectului de execuție elaborat și avizat de către organele competente, au construit două etaje în mod samavolnic, edificând un imobil ce dispune de un regim de înălțime pe verticală D+P+3E+M, fără a modifica proiectul de execuție în modul stabilit prin Regulamentul privind certificatul de urbanism și autorizarea construirii sau desființării construcțiilor și amenajărilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.360 din 18 aprilie 1997, în vigoare la momentul săvârșirii faptelor.

Totodată, Calmîș Aurel și Calmîș Viorica, acționând de comun acord, contrar proiectului de execuție elaborat și aprobat în modul stabilit de lege, în rezultatul acțiunilor sale, au edificat în mod samavolnic blocul locativ de pe str. Bernardazzi, 68, ce dispune de un regim de înălțime D+P+3E+M, încălcând regulile de exploatare a acestuia, în rezultatul căreia, au înrăutățit condițiile locative ale locatarilor din curtea comună, care sunt amplasate la sol, cu un singur etaj, fapt confirmat prin Raportul de expertiză judiciară în domeniul construcției nr.1150 din 30 mai 2011, potrivit căruia s-a constatat că lucrările efectuate la construcția casei de locuit situate pe str. Bernardazzi, 68, mun. Chișinău de către Calmîș Viorica și Calmîș Aurel influențează negativ asupra stării tehnice a locuințelor locatarilor din aceeași curte, înrăutățindu-le condițiile locative.

3. Inculpații Calmîș Aurel și Calmîș Viorica au contestat cu apel sentința, solicitând casarea acesteia cu pronunțarea unei hotărâri de achitare din motiv că faptele nu întrunesc elementele infracțiunilor prevăzute de art.art.352 alin.(3) lit. d), 258 Cod penal.

În motivarea apelului au invocat că, din conținutul extrasului din registrul bunurilor imobile se atestă inclusiv în prezent, dreptul de proprietate a municipalității asupra terenului disputat. Astfel este irelevantă efectuarea a careva

calcule privind stabilirea unui prejudiciu deoarece dreptul de proprietate asupra terenului a rămas la același proprietar (Primăria mun. Chișinău).

Calculul unor eventuale prejudicii aduse municipalității nu sunt aplicabile cazului în speță, or, legiuitorul a prevăzut expres obligația autorității locale de a transmite aceste categorii de terenuri în proprietatea persoanelor care dețin construcții pe acesta.

Ațiunile inculpaților nu au condus la pierderea dreptului de proprietate a municipalității, ceea ce atestă lipsa unui careva prejudiciu material adus autorității locale, demolarea și edificarea construcțiilor de pe str. Bernardazzi, 68, mun. Chișinău a fost efectuată cu acordul Primăriei mun. Chișinău care a și eliberat autorizația de demolare/construire.

Prima instanță și-a bazata sentința de condamnare doar pe declarațiile reprezentantului Primăriei, demersului Primarului General al mun. Chișinău, declarațiile reprezentantului Inspecției de Stat în Construcții, scrisoarea întocmită de Inspecția de Stat în Construcții, însă aceste declarații sunt total contradictorii.

În documentația de proiect a fost elaborat planul unei construcții noi, suprafața căreia a fost coordonată și aprobată prin actele menționate mai sus, cu extinderea acesteia din contul curții comune cu 72,21 m.p., în comparație cu suprafața construcțiilor vechi, demolate anterior în baza autorizației de demolare.

Astfel, odată ce primăria a aprobat în documentația de proiect și a eliberat autorizația de construcție, este lipsită de temei juridic învinuirea în majorarea construcției în mod abuziv, din contul terenului ce aparține administrației publice locale, iar probele prezentate de organul de anchetă nu pot fi admise.

În perioada anilor 2008 - 2009, a fost efectuată urmărirea penală de către Procuratura Generală, în baza art.328 alin.(1) Cod penal, pe faptul depășirii de către persoane cu funcție de răspundere din cadrul Primăriei mun. Chișinău, a limitelor drepturilor și atribuțiilor de serviciu acordate prin lege, ce au cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice, prin atribuirea terenului proprietate publică, unor persoane pentru construcția unei locuințe în lipsa deciziei Consiliului Local.

Prin ordonanța de clasare a cauzei penale din 20.10.2009 (f.d.22 vol. I), probă ignorată, atât de organul de urmărire penală, cât și de instanță de judecată, s-a stabilit de către organele de urmărire penală că, autorizarea construcției noi cu extinderea pe terenul proprietate publică, nu a cauzat daune intereselor publice, prin urmare nu au întrunit elementele componente de infracțiune. În aceeași ordonanță, se stabilește faptul că, reprezentantul Primăriei, Scrinic Aurelia, audiată în cadrul procesului penal, a declarat faptul că beneficiarului Calmîș Aurel i s-a permis să extindă construcția pe un teritoriu, care anterior deja era utilizat pentru construcție, iar în cazul dat era necesar doar acordurile vecinilor, interesele cărora erau afectate în procesul construcției, fără a fi necesar titlul de proprietate. Această ordonanță confirmă repetat că anume Primăria, benevol a coordonat și autorizat extinderea construcției noi din contul curții comune. Acest fapt vine să contrazică declarațiile actuale ale reprezentanților primăriei precum că terenul a fost ocupat abuziv de către familia Calmîș.

Nu poate constitui argument plauzibil al acuzării privind acapararea terenului, faptul că suprafața construcției edificate este mai mare decât suprafața imobilelor demolate. Aceasta procedură a fost coordonată cu autoritatea publică

locala prin eliberarea autorizației de construire.

Mai mult, terenul pe care a fost amplasată noua construcție constituie terenul aferent imobilelor mai vechi care urmează a fi privatizat cu titlu gratuit.

La dosar lipsesc careva probe care atestă depășirea acestor limite ceea ce constituie un al temei de casare a sentinței atacate.

Cu referire la edificarea celor 2 nivele fără modificări la documentația de proiect, se menționează că învinuiții au fost sancționați contravențional pentru acest fapt. La 23.07.2008 inculpații au achitat amenda contravențională potrivit procesului-verbal seria ISC nr.002077 din 23.07.2008 și Decizia nr.000278 din 23.07.2008. Totodată, prin prescripția din 23.07.2008 seria ISC nr.000383, lucrările de construcție au fost sistate până la legalizarea abaterilor (f.d.112-115 vol. II).

Astfel, sancționarea pentru efectuarea unor construcții neautorizate este reglementată de cadrul normativ respectiv, cum ar fi art.179 Cod contravențional, ceea ce în consecință permite a concluziona că aplicarea prevederilor art.352 alin.(3) lit. d) Cod penal, nu este oportună la cazul din speță, or, aceasta a condus la emiterea unui dispozitiv contrar motivării soluției.

Argumentul instanței precum că samavolnicia în cazul din speță se manifestă prin ocuparea terenului proprietate municipală este eronat, deoarece aceasta contravine prevederilor legale stabilite pentru folosința terenului de pe lângă construcțiile - proprietate privată, care până la moment nu a fost privatizat.

Construcția edificată nu s-a extins în exteriorul curții de pe strada Bernardazzi, 68, mun. Chișinău, fapt confirmat de toți actorii antrenați în acest proces, astfel că noțiunea de ocupare a terenului public admisă de prima instanță este una eronată.

La materialele dosarului sunt anexate suficiente probe care să ateste că, construcția edificată este amplasată nemijlocit pe terenul aferent fostelor construcții, ceea ce demonstrează ilegalitatea învinuirii aduse.

Prima instanță a omis să se pronunțe asupra legalității ordonanței Procuraturii s. Centru, mun. Chișinău din 09.06.2009 și 01.07.2014, prin care a fost anulată ordonanța Procuraturii s. Centru, mun. Chișinău din 03.12.2009, privind scoaterea de sub urmărire penală a lui Calmîș Aurel și Calmîș Viorica, din motivul lipsei în acțiunile acestora a elementelor infracțiunii prevăzute de art.352 alin.(2) lit. b) Cod penal și reluarea urmăririi penale în prezenta cauză în baza prevederilor art.287 alin.(1) Cod de procedură penală. Astfel, în cazul în care se constată existența unei hotărâri neanulate privind scoaterea de sub urmărire penală a inculpatei, aceasta constituie o încălcare gravă a drepturilor fundamentale ale omului manifestate prin încălcarea principiului non bis in idem, care stabilește inadmisibilitatea pedepsirii repetate pentru una și aceeași faptă.

În partea ce ține de învinuirea adusă în baza art.258 Cod penal, apelanții au indicat că, nu a fost demonstrată în ședința de judecată nici intenția directă sau indirectă a inculpaților în comiterea faptei imputate. În acțiunile inculpaților lipsește latura obiectivă, fapta lor nu întrunește elementele infracțiunii.

La fel, acuzația adusă în temeiul art.258 Cod penal nu corespunde acțiunilor inculpaților, or, aceasta are referință la acțiunile de încălcare de către proprietari, sau locatari a regulilor de exploatare, reparație și modificare a locuințelor dintr-un bloc de locuit, precum și a comunicațiilor lor interne, ceea ce nu are relevanță

asupra acestei spețe.

La acest capitol au subliniat că, instanță nici nu a concretizat care regulă de exploatare, reparație și modificare a locuințelor dintr-un bloc de locuit a fost încălcată, ceea ce în opinia apelanților constituie temei de a considera că sentința este nemotivată, fapt ce contravine dreptului la un proces echitabil.

Instanța de apel urmează să ia în considerație și concluziile Raportului de expertiză tehnică nr.691 din 17.09.2012 (f.d.55-61 vol. IV). care la capitolul concluzii, a stabilit că drept cauză principală de apariție a fisurilor la apartamentul nr.3, este vârsta înaintată a acestora, influența cutremurelor de pământ, starea nesatisfăcătoare a construcțiilor, întreținerea lor necorespunzătoare, lipsa unor reparații capitale și curente, amplasarea imobilelor în imediata apropiere a drumului pe care se deplasează transportul auto ș.a. În concluzia finală a raportului de expertiză se menționează că, așa cum cauzele deteriorării ap.3 au fost altele decât construcția casei particulare, suma prejudiciului material nu necesită a fi stabilită.

Este relevant cauzei și faptul că inculpații au acționat în calitate de reprezentanți împuterniciți prin procura de către proprietari, la care prima instanță nu a dat o apreciere corespunzătoare.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 octombrie 2018, a fost admis apelul, casată total sentința și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Calmîș Aurel și Calmîș Viorica au fost achitați de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art.art.352 alin.(3) lit. d), 258 Cod penal, din motiv că faptele inculpaților nu întrunesc elementele infracțiunilor.

4.1. În motivarea soluției pronunțate instanță de apel a indicat că, motivele invocate justifică achitarea inculpaților, prin prisma următoarelor aspecte:

- există o hotărâre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane pentru aceeași faptă de scoatere a persoanei de sub urmărirea penală, care se exprimă prin faptul că reluarea urmăririi penale după scoaterea de sub urmărirea penală a persoanelor este afectată prin încălcarea principiului fundamental de a nu fi urmărit, judecat și pedepsit de mai multe ori;

- există un proces-verbal contravențional, precum și o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă, pe marginea unor fapte care se conțin în actul de învinuire a inculpaților;

- probele prezentate în sprijinul învinuirii nu constituie o bază probatorie pentru recunoașterea vinovăției inculpaților Calmîș Aurel și Calmîș Viorica în săvârșirea faptelor incriminate prin rechizitoriu.

4.2. Cu privire motivul de achitare a inculpaților în temeiul că, există o hotărâre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane pentru aceeași faptă de scoatere a persoanei de sub urmărirea penală, se relevă următoarele considerente:

Conform ordonanței de începere a urmăririi penale din 14 august 2008 a fost începută urmărirea penală conform semnelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.352 alin.(2) lit. b) Cod penal, pe faptul samavolniciei, exprimate prin exercitarea unui drept presupus în mod arbitrar și prin încălcarea ordinii stabilite, care a cauzat daune în proporții mari intereselor ocrotite de lege ale persoanelor juridice, săvârșită de două persoane (f.d.1-2 vol. I).

Potrivit ordonanțelor de scoatere de sub urmărire penală din 03 decembrie 2009 emise de procurorul în Procuratura s. Centru, mun. Chișinău, bănuții Calmîș Viorica și Calmîș Aurel au fost scoși de sub urmărire penală din motiv că nu au fost administrate suficiente probe pentru a dovedi vinovăția bănuților în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.352 alin.(1) Cod penal, precum și datorită faptului că a expirat termenul de trei luni de menținere în calitate de bănuți a persoanelor (f.d.246-247 vol. II).

Prin ordonanțele privind anularea ordonanței de scoatere a persoanei de sub urmărire penală din 01 iulie 2014 - emise de procurorul adjunct al procurorului s. Centru, mun. Chișinău, s-a dispus anularea ordonanțelor privind scoaterea de sub urmărire penală din 03 decembrie 2009 a lui Calmîș Aurel și Calmîș Viorica, cu reluarea urmăririi penale în privința acestora, motivând prin faptul că, la 21 septembrie 2010 de către organul de urmărire penală a fost dispusă efectuarea expertizei judiciare în domeniul construcției pusă în sarcina Centrului Național de Expertize Judiciare a Ministerului Justiției și potrivit raportului de expertiză în domeniul construcțiilor nr.1150 din 30 mai 2011, s-a stabilit că lucrările efectuate la construcția casei de locuit amplasate în mun. Chișinău, str. Bernardazzi, 68, de către familia Calmîș, influențează negativ asupra stării tehnice a locuințelor locatarilor din aceeași curte (f.d.77, 87 vol. IV).

Ordonanțele adjunctului procurorului s. Centru, mun. Chișinău au fost întocmite în conformitate cu prevederile art.art.52 alin.(1) pct.15), alin.(2) pct.2), 255, 287 alin.(1), (4) Cod de procedură penală.

Astfel, ordonanța procurorului în baza căroră s-a reluat urmărirea penală după scoaterea lui Calmîș Aurel și Calmîș Viorica de sub urmărire penală, este datată la 01 iulie 2014 (după patru ani și șapte luni de la data pronunțării ordonanțelor din 03 decembrie 2009 privind scoaterea lui Calmîș Aurel și Calmîș Viorica de sub urmărire penală).

Analizând situația juridică cu privire la anularea ordonanțelor de scoatere de sub urmărire penală menționate și continuarea efectuării urmăririi penale în cauza dată, instanță de apel a stabilit că:

- ordonanțele procurorului în procuratura s. Centru, mun. Chișinău din 03 decembrie 2009 (f.d.246-247 vol. II), prin care s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a lui Calmîș Aurel și Calmîș Viorica din motivul că, de către organul de urmărire penală nu au fost administrate suficiente probe pentru a dovedi vinovăția bănuților în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.352 alin.(1) Cod penal precum și a expirat termenul de trei luni de menținere în calitate de bănuți a acestora, prin prisma prevederilor art.467 Cod de procedură penală, au caracter obligatoriu, fiind documente executorii;

- ordonanțele procurorului adjunct al Procuraturii s. Centru, mun. Chișinău privind anularea ordonanțelor de scoatere a persoanelor de sub urmărire penală din 01 iulie 2014 și, respectiv, reluarea urmăririi penale nu conține fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, ce ar fi afectat hotărârea pronunțată.

- prezența raportului de expertiză nr.1150 din 30 mai 2011, nu prezintă o circumstanță care ar constitui o faptă nouă, recent descoperită sau viciu fundamental în sensul art.287 alin.(4) Cod de procedură penală, or, inexplicabil este faptul că, organul de urmărire penală în anul 2009 nu a întreprins măsurile

necesare întru dispunerea efectuării unei expertize judiciare în domeniul construcției.

În atare situație, reluarea urmăririi penale după scoaterea de sub urmărire penală a persoanelor este lovită de nulitate absolută, de vreme ce procedura respectivă contravine prevederilor stipulate în art.50 din Carta Drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, în art.14 paragraful 7 din Pactul Internațional ONU privind drepturile civile și politice, în art.4 Protocolul 7 din CEDO, în ar.art.6 pct.44), 22 alin.(2), 287 alin.(4) Cod de procedură penală și în art.7 alin.(2) Cod penal.

Or, după cum s-a procedat la urmărirea penală și în primă instanță, învinuții și, respectiv, inculpații au „beneficiat” de o repetare a urmăririi penale și, respectiv, de judecare și pedepsire penală, fapt ce afectează grav drepturile și libertățile lor garantate de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, de alte tratate internaționale, de Constituție, de legea procesual penală și legea penală.

Semnificative, în acest sens, sunt Hotărârile Curții Constituționale din 23.11.2010 și din 14.05.2015, prin care au fost declarate neconstituționale prevederile art.63 alin.(6) și art.287 alin.(1) Cod de procedură penală.

În continuare, instanță de apel a reținut că, pornirea procesului penal în baza art.258 Cod penal, nu a fost precedată de audierea persoanelor bănuite de săvârșirea acestei infracțiuni.

Mai mult, reluarea urmăririi penale în baza art.352 alin.(3) lit. d) Cod penal, la fel nu a fost precedată de audierea persoanelor învinuite în săvârșirea acestei infracțiuni.

La dosar lipsesc procesele-verbale de audiere a acestor persoane, ce au precedat emiterea ordonanței privind începerea urmăririi penale pe faptul infracțiunii prevăzută la art.258 Cod penal din 19 mai 2014 (f.d.75 vol. IV); ordonanței privind conexarea cauzei penale din 19 mai 2014 (f.d.76 vol. IV) și ordonanței privind anularea ordonanței de scoatere a persoanei de sub urmărire penală din 01 iulie 2014 (f.d.77, 87 vol. IV).

Din declarațiile inculpaților, rezultă că ei au aflat despre pornirea procesului penal în baza art.258 Cod penal, precum și despre reluarea urmăririi penale în baza art.352 alin.(3) lit. b) Cod penal la 03 iulie 2014, fapt confirmat prin ordonanțele de punere sub învinuire din 01 iulie 2014 (f.d.80, 89 vol. IV).

4.3. Totodată, instanță de apel a reținut că, potrivit procesului-verbal seria ISC nr.002077 cu privire la contravenția administrativă, Calmîș Viorica a fost sancționată în baza art.149² Cod cu privire la contravențiile administrative, iar conform deciziei seria ISC nr.000278 cu privire la aplicarea sancțiunii administrative, contravenientului Calmîș Viorica i-a fost aplicată o sancțiune administrativă în mărime de 25 unități convenționale, echivalentul a 500 lei (f.d.27, 29 vol. I), fiind constatat că, „... s-a executat modificarea construcției, imobilul, casă, locuință fără documentația de proiect prin edificarea etajelor doi și trei, fără respectarea documentelor normative privind rezistența și stabilitatea construcției. Se încalcă Legea nr.721-XIII din 02.02.96 privind calitatea în construcții art.13 (1)...” (f.d.28 vol. I).

Analizând în plan comparat starea de fapt imputată prin rechizitoriu și reținută prin sentință cu starea de fapt stabilită prin procesul-verbal nominalizat

supra, instanța de apel a observat că inculpata Calmîș Viorica a fost supusă răspunderii contravenționale pentru construcția pe verticală a celor două etaje a blocului de locuit amplasat în mun. Chișinău, str. Bernardazzi, 68, fără a modifica proiectul de execuție în modul stabilit prin Regulamentul privind certificatul de urbanism și autorizarea construirii sau desființării construcțiilor și amenajărilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.360 din 18 aprilie 1997, în vigoare la data respectivă.

Astfel, în altă cauză contravențională, agentul constator a considerat dovedită vinovăția lui Calmîș Viorica în modificarea blocului prin edificarea etajelor doi și trei fără respectarea documentelor normative privind rezistența și stabilitatea construcției.

Procesul-verbal cu privire la contravenția administrativă în privința căruia nu au fost exercitată calea de atac, este definitiv și irevocabil, iar prin prisma jurisprudenței CtEDO, are caracter penal, dat fiind că doar contravenția, ca faptă prejudiciabilă, aparține noțiunii autonome de „materie penală”.

Judecând cauza penală, s-a stabilit că unele fapte ale inculpatei Calmîș Viorica ce vizează edificarea neautorizată a celor două etaje, incriminate inclusiv și prin rechizitoriu și reținute prin sentință, după natura juridică, gradul prejudiciabil, obiectul și rezultatul infracțional, sunt similare faptei contravenționale reținute în sarcina ei în cadrul cauzei contravenționale finalizate prin întocmirea procesului-verbal cu seria ISC nr.002077 și a deciziei cu seria ISC nr.000278 cu privire la aplicarea sancțiunii administrative. Iar potrivit copieii de pe ordinul de încasare a numerarului nr.145313107, rezultă că Calmîș Viorica a achitat amenda în mărime de 25 unități convenționale (f.d.29 vol. II).

În atare situație, instanța de apel a reținut autoritatea de lucru judecat or, hotărârea anterioară datată în cauza contravențională se referă la Calmîș Viorica, adică la persoana inculpată în prezentul proces penal, precum și vizează unele acțiuni ce formează parțial obiectul noii judecăți în cauza penală, dat fiind că faptele au fost săvârșite cu aceeași ocazie și în aceleași împrejurări.

În consecință, în speța inculpata nu este pasibilă condamnării pe episodul edificării ilegale a celor două etaje a construcției amplasate în mun. Chișinău, str. Bernardazzi, 68, dat fiind că, pentru acțiunile respective Calmîș Viorica a fost supusă răspunderii contravenționale soldate cu aplicarea sancțiunii contravenționale, circumstanțe care se bucură de autoritatea lucrului judecat în fata instanței penale.

Cu privire la capătul de învinuire în construcția samavolnică a două etaje pe verticală, contrar proiectului de execuție elaborat și vizat de către organele competente, fără a modifica proiectul de execuție în modul stabilit de legislație, instanța de apel a notat că, potrivit hotărârii instanței de contencios administrativ a Curții de Apel Chișinău din 29 noiembrie 2011 a fost admisă cererea de chemare în judecată înaintată de Calmîș Ion și Calmîș Maria, fiind anulat, ca fiind ilegal actul administrativ, dispoziția Primarului General interimar nr.386/D din 18 mai 2011 cu privire la demolarea nivelelor construite neautorizat a imobilului amplasat în mun. Chișinău, str. Bernardazzi, 68 (f.d.50-51 vol. IV) - hotărâre menținută prin decizia Colegiului Civil, Comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 20 iunie 2012 (f.d.51-53 vol. IV).

La cuprinsul hotărârii menționate se invocă: „ ... conform probelor

prezentate, rezultă că Calmîș Ion și Calmîș Maria sunt proprietarii imobilului, situat în adresa mun. Chișinău, str. A. Bernardazzi, 68 și potrivit expertizei tehnico-științifice efectuată de către Centrul de Expertize Independente din 21 august 2008 modificările efectuate la construcție corespund normelor în construcție.”

4.4. În continuare instanța de apel a reținut că, inculpații pe tot parcursul procesului penal, inclusiv și în ședința de judecată, au respins total învinuirea în comiterea infracțiunilor imputate prin rechizitoriu, motivând că nu se consideră vinovați de săvârșirea acestor fapte, deoarece construcția blocului locativ amplasat în mun. Chișinău, str. Bernardazzi, 68 a fost executată în conformitate cu legislația în vigoare; totodată, au indicat că prin construcția blocului nominalizat nu a fost înrăutățite condițiile locative ale locatarilor din curtea comună.

Versiunea inculpaților nu este combătută prin probele prezentate de partea învinuirii.

Astfel, din probele administrate rezultă că, suprafața totală a construcției nu a fost modificată, aceasta corespunde suprafeței inițiale indicată în documentația de proiect.

Documentația de proiect nr.007, elaborată de „AȘP Goțonoagă”, care a fost coordonată cu Direcția Generală Arhitectură și Urbanism din cadrul Primăriei municipiului Chișinău și avizată conform cerințelor și normativelor în vigoare, prevedea construcția unei case particulare cu suprafața la sol de 148,74 m², cu înălțimea D+P+E+M (demisol+ parter + etaj + mansarda).

Autorizația de construcție nr.431 din 26.06.2006 prin care s-a autorizat efectuarea lucrărilor la obiectivul menționat, în temeiul documentației de proiect.

Actul de inspectare nr.68 din 08.07.2008, care a fost întocmit în scopul legalizării construcției și aprecierea gradului de finalizare a bunului imobil, de către Specialistul Oficiului Cadastral Chișinău, potrivit căruia este stabilit faptul că suprafața construcției la sol este de 148,7 m.p.

Extrasul din Registrul Bunurilor Imobile nr.0100204150 din 31.10.2012 confirmă că la data de 23.10.2009, construcția (număr cadastral xxxxx) a fost înregistrată cu drept de proprietate la OCT Chișinău (cu modificările efectuate), ca construcție nefinalizată în proporție de 68%, cu regimul de înălțime prezent și astăzi, lucrări executate în baza autorizației de construcție nr.431 din 26.06.2006 și avizului nr.05 din 16.07.2009, suprafața construcției fiind de 148,7 m.p.

Instanța de apel a reținut că, declarațiile reprezentantului Primăriei (f.d.235 vol. II), demersul Primarului General al mun. Chișinău (f.d.230 vol. II), declarațiile reprezentantului Inspecției de Stat în Construcții (f.d.178 vol. I, 193 vol. II) și scrisoarea Inspecției de Stat în Construcții nr.657-C din 20.12.2006 (f.d.6 vol. II) sunt contradictorii, astfel încât potrivit Primăriei municipiului Chișinău este indicat că suprafața a fost majorată cu 66,86 m.p., Inspecția de stat în Construcții indică faptul că această suprafață este de 72,7 m.p., iar reprezentantul Inspecției a declarat că construcția a fost majorată cu 60 m.p. în comparație cu documentația de proiect.

La dosar este anexată Scrisoarea Inspecției de Stat în Construcții din 28.03.2008 nr.230C/I2, potrivit căreia Calmîș Viorica este informată că: „documentația de proiect și planul general de amplasare a construcției noi cu extinderea acesteia cu 72,7 m.p. din contul curții comune a fost coordonată, terenul căreia se află în gestiunea Primăriei mun. Chișinău.” (f.d.125 vol. III).

Prin urmare, construcția, suprafața căreia a fost aprobată prin actele menționate mai sus, s-a executat cu extinderea suprafeței de 72,21 m.p., în comparație cu suprafața construcțiilor vechi, care fusesse demolate anterior, deoarece suprafața construcției noi cuprinde nu doar suprafața construcțiilor demolate, dar și distanța dintre acestea.

Acest fapt este confirmat și prin Scrisoarea Inspecției nr.364/1-5 din 15.12.2009 adresată ofițerului de urmărire penală (f.d.195 vol. II).

Cu referire la edificarea celor două nivele fără documentația de proiect, instanța de apel a stabilit că, acest caz este soluționat în procedură contravențională, or, conform procesului-verbal cu privire la contravenție din 23.07.2008 Calmîș Viorica a fost sancționată în baza art.179¹ alin.(2) Cod contravențional, fiind achitată amenda în aceeași zi. Totodată, prin prescripția din 23.07.2008 seria ISC nr.000383 lucrările de construcție au fost sistate până la legalizarea abaterilor (f.d.112-115 vol. II).

Centrul de Expertize Independente, prin expertiza tehnico-științifică nr.456 din 21.08.2008 (f.d.147-172 vol. III), a concluzionat, că starea tehnică a elementelor constructive a casei de locuit din str. Bernardazzi, 68, în totalmente corespunde cerințelor și normelor pe criteriul A „Rezistență și stabilitate”, iar deciziile de replanificare corespund cerințelor, asigurând condiții normale de exploatare. Lucrările de reconstrucție și replanificare efectuate, se încadrează în normele legale și pot fi legalizate. Casa de locuit din str. Bernardazzi, 68 nu influențează negativ la izolarea imobilelor existente în vecinătate.

Această chestiune a fost examinată inclusiv în instanța de judecată prin hotărârea Curții de Apel nr.3-3268/11 din 29.11.2011, menținută prin Decizia Curții Supreme de Justiție nr.3r-1029/12 din 20.06.2012, care au constatat ca fiind ilegală dispoziția Primăriei privind demolarea celor două nivele și a confirmat repetat legalitatea lor (f.d.49 vol. IV).

Referitor la prejudiciul material cauzat administrației publice locale în sumă de 316 916 lei, instanța de apel a indicat că această sumă nu este argumentată, nefiind anexate careva probe privind modul de calculare a acestui prejudiciu. Daunele în proporții mari au fost stabilite în temeiul unei copii a Devizului local de calcul (f.d.11-12 vol. IV), ceia ce nu este convingător, sub aspectul juridic.

4.5. Cu privire la învinuirea înaintată în baza art.258 Cod penal, instanța de apel a constatat că probele prezentate în susținerea acuzării nu dovedesc vinovăția inculpaților în săvârșirea infracțiunii respective.

Învinuirea este bazată, în principal, pe raportul de expertiză nr.1150 din 30.05.2011 (f.d.70-71 vol. III), care constată că lucrările efectuate la construcția casei de locuit din str. Bernardazzi, 68, de către familia Calmîș influențează negativ asupra stării tehnice a locuințelor locatarilor din aceeași curte.

Totodată, potrivit raportului de expertiză nr.2738 din 16 decembrie 2011 (f.d.137-148 vol. III), efectuat în cauza civilă, în pct.8 este indicat: cauzele apariției deteriorărilor acestei construcții pot fi - nerespectarea normelor de exploatare, în rezultatul cutremurelor de pământ, vechimii construcției etc.

Prin urmare nu a fost constatată în ce măsură a influențat edificarea construcției - casă particulară, din str. Bernardazzi, 68, care aparține familiei Calmîș, care este cauza apariției fisurilor și deteriorărilor din construcția lit. A, și care sunt costurile materiale de înlăturare a prejudiciului creat anume din cauza

efectuării construcției.

Conform raportului de expertiză tehnică nr.691 din 17.09.2012 (f.d.55-61 vol. IV) s-a stabilit că cauza principală de apariție a fisurilor la construcțiile învecinate este vârsta înaintată a acestora, influența cutremurelor de pământ, starea nesatisfăcătoare a construcțiilor, întreținerea lor necorespunzătoare, lipsa reparațiilor capitale și curente, amplasarea acestora în imediata apropiere a drumului pe care se deplasează transportul auto, ș.a.

Conform procesului-verbal de recepție finală nr.441 din 30.06.2015, construcția în litigiu, ce servește ca obiect al infracțiunii în cauza dată, este dată în exploatare (f.d.36 vol. V), fiind însoțit de avizele necesare, eliberate de organele de resort, inclusiv de Inspekția de Stat în Construcții și Primăria municipiului Chișinău.

Potrivit copiei de pe procesul-verbal de recepție finală nr.441 din 30 iunie 2015 rezultă că, comisia de recepție finală a recomandat recepționarea blocului locativ compus din D+P+1 suprafața ne locativă și 2+3+4 locativă, iar inspectorul principal al Inspekției de Stat în Construcții concluzionează că: „... *lucrarea bloc locativ din str. A. Bernardazzi, 68 este acceptată de comisia de recepție, reieșind din expertiza tehnico-științifică a expertului tehnic A. Achișin și avizele pozitive a serviciilor de resort, recomandând recepția finală.*” (f.d.36-39 vol. V).

Prin urmare, instanța de apel a indicat că, nu poate reține ca fiind ilegale, sub aspect penal, faptele incriminate inculpaților Calmîș Aurel și Calmîș Viorica ce vizează majorarea pe verticală a construcției de pe str. Bernardazzi, 68, mun. Chișinău, cu construirea a două etaje în mod samavolnic, contrar proiectului de execuție elaborat și avizat de către organele competente, odată ce, în cauză există acte (hotărâri judecătorești, rapoarte de expertize tehnico-științifice, procesul-verbal de recepție finală și alte avize pozitive ale organelor de resort) din care rezultă cu certitudine legalitatea construcției blocului locativ nominalizat care dispune de un regim pe verticală D+P+3E+M (demisol + parter + trei etaje + mansardă).

Pe această linie de concluzii, a fost remarcat că, demolarea și edificarea construcțiilor de pe str. Bernardazzi, 68, mun. Chișinău a fost efectuată cu acordul Primăriei, care a eliberat autorizația de demolare/construire, iar ulterior a fost eliberată autorizația de construcție nr.431 din 26.06.2006 prin care s-a autorizat efectuarea lucrărilor de construcție, în temeiul documentației de proiect (f.d.12 vol. II).

Actul de inspectare nr.68 din 08.07.2008, întocmit de Oficiului Cadastral Chișinău confirmă faptul că suprafața construcției la sol este de 148.7 m.p. (f.d.66 vol. II) așa cum prevedea documentația de proiect.

Acest fapt este confirmat și de alte acte emise de Inspekția de Stat în construcții, anexate la dosarul cauzei: documentația de proiect nr.007, elaborată de „AȘP Goțonoagă”, care a fost coordonată cu Direcția Generală Arhitectură și Urbanism din cadrul primăriei mun. Chișinău, și avizată conform cerințelor și normativelor în vigoare, prevedea construcția unei case particulare cu suprafața la sol de 148,74 m², cu înălțimea D+P+E+M (demisol+ parter + etaj + mansarda) (f.d.15 vol. II). La fel, extrasul din Registrul Bunurilor Imobile nr.0100204150 din 31.10.2012 confirmă că, la data de 23.10.2009, construcția (număr cadastral xxxxx) a fost înregistrată cu drept de proprietate la OCT Chișinău (cu modificările

efectuate), ca construcție nefinalizată în proporție de 68%, cu regimul de înălțime prezent și astăzi, lucrări executate în baza autorizației de construcție nr.431 din 26.06.2006 și avizului nr. 05 din 16.07.2009, suprafața construcției fiind de 148,7m.p. (f.d.13-14 vol. IV).

Prin urmare, instanța de apel a reținut că, faptele inculpațiilor nu întrunesc elementele infracțiunilor imputate prin rechizitoriu, de vreme ce probatoriul administrat nu dovedește cu certitudine că în cauză există situație de fapt și de drept cu privire la infracțiunile prevăzute la art.art.352 alin.(3) lit. d), 258 Cod penal, reținute în sarcina inculpațiilor.

Or, probele prezentate în sprijinul învinuirii nu demonstrează că inculpații au comis samavolnicia, sub aspect penal, adică că au exercitat un drept legitim sau presupus în mod arbitrar și prin încălcarea ordinii stabilite, fiind cauzat daune în proporții mari intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice.

La fel, probele prezentate în sprijinul învinuirii nu demonstrează că inculpații au încălcat regulile de exploatare, reparație și modificare a locuințelor dintr-un bloc de locuit, precum și a comunicațiilor lor interne, fiind cauzate daune deosebit de mari integrității structurale a blocului de locuit sau a locuințelor altor proprietari sau locatari, ori fiind înrăutățite condițiile locative ale acestora.

5. Procurorul, în temeiul pct.6) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, a contestat cu recurs ordinar decizia, solicitând casarea acesteia cu menținerea sentinței.

În motivarea cerințelor sale a invocat că, în pofida faptului că inculpații nu își recunosc vina, vinovăția lor de comiterea infracțiunilor imputate se dovedește integral de următoarea sistemă de probe, care sunt pertinente, concludente, utile și veridice și coroborează între ele, și care combat și argumentele apelului înaintat, cum ar fi: depozițiile reprezentantului părții vătămate, Primăria mun. Chișinău, Ursachi Andrian, părții vătămate Denisova Oxana, martorului Slobodeniuc Evghenia, procura de reprezentare eliberată la 12 martie 2007, de către Calmîș Maria și Calmîș Ion pe numele lui Calmîș Aurel, procura de reprezentare eliberată la 04 aprilie 2008, de către Calmîș Maria pe numele lui Calmîș Viorica, procura de reprezentare eliberată la 05 februarie 2007, de către Calmîș Ion pe numele lui Calmîș Viorica, Autorizația de desființare nr.52id/06 din 10 mai 2006 eliberată de Primăria mun. Chișinău, la cererea lui Calmîș Maria și Calmîș Ion prin care s-a autorizat demolarea apartamentelor nr.9 și nr.10, proprietate privată conform contractelor de vânzare-cumpărare și a surelor nr.2 și nr.3, aflate în gestiunea Direcției Generale Locativ-Comunale și Amenajare, certificatul de Urbanism nr.370i/06 din 10 mai 2006, prin care s-a solicitat autorizarea elaborării documentației de proiect pentru construirea unei locuințe noi pe terenul eliberat în urma demolării apartamentelor nr.9, nr.10, șurelor nr.2 și nr.3, conform autorizației de desființare, Autorizația de construire nr.431 din 26 iunie 2006, potrivit căreia, la cererea lui Calmîș Maria și Calmîș Ion, a fost autorizată executarea lucrărilor de construire a unei locuințe noi pe terenul eliberat în urma demolării apartamentelor nr.9, nr.10, șurelor nr.2 și nr.3, situate pe terenul de pe str. Bernardazzii, 68, mun. Chișinău, prescripția seria ISC nr. 000383 din 23 iulie 2018, întocmită în privința lui Calmîș Viorica, unde în rezultatul controlului calității construcției imobilului din str. Bernardazzi, 68, mun. Chișinău, s-a depistat că s-au edificat două nivele cu

încălcarea cerințelor proiectului care prevede edificarea etajului nr.1, prin ce au fost executate modificările construcției fără respectarea documentației normative privind rezistența și stabilitatea construcției, încălcându-se prevederile Legii nr.721 din 02 februarie 1996 privind calitatea în construcții. Astfel, prin prescripția dată, lucrările de construcție-montaj la obiect au fost sistate din 23 iulie 2008, până la legalizarea și perfectarea documentelor, procesul-verbal seria ISC nr.002077 cu privire la contravenție din 23 iulie 2008, întocmit în privința lui Calmîș Viorica, informația nr.346/2-118/01 din 14 august 2008 prezentată de Bursa Imobiliară „Lara”, potrivit căreia valoarea medie de piață a 1 ar de pământ destinat pentru construcții, amplasat pe str. Bernardazzi, mun. Chișinău, la 14 august 2008, constituie 430 000-510 000 lei, scrisoarea nr.657-C din 20 decembrie 2006 prezentată de către Inspecția de Stat în Construcții, potrivit căreia, pe str. Bernardazzi, 68, în baza actelor autorizate, au fost demolate clădiri cu suprafața totală de 79,7 m² . Astfel, construcția locuinței noi se execută pe o suprafață de 152,4 m², actul de inspectare nr.0100/08/6398 din 08 iulie 2008, întocmit de către OCT Chișinău, potrivit căruia, s-a stabilit că casa de locuit lit. C-03, nefinalizată, cu suprafața la sol de 148,7 m² , cu gradul de finalizare de 68% în realitate este fundamentul, pereții, planșeele și acoperișul, contractul de vânzare-cumpărare din 02 august 2005, potrivit căruia Calmîș Maria a cumpărat de la Udalova Elena apartamentul nr.10, cu suprafața de 17,1 m², contractul de vânzare-cumpărare din 02 august 2005, potrivit căruia Calmîș Ion a cumpărat de la Țurcan Alexandru apartamentul nr.9, cu suprafața de 20,0 m², demersul nr.02-116/536 din 09 iulie 2010 a Primarului General al mun. Chișinău prin care solicită pornirea urmăririi penale în privința familiei Calmîș, care a acaparat samavolnic o porțiune de teren din contul curții comune de pe str. Bernardazzi, 68, mun. Chișinău, cu suprafața de 66,86 m², invocând un prejudiciu material în sumă de 316 916 lei, informația nr.01/1-08-1359 din 16 iunie 2010, prezentată de Direcția generală arhitectură, urbanism și relații funciare a Primăriei mun. Chișinău, potrivit căreia, conform licitațiilor funciare organizate și desfășurate de către firma „Capital Imobil” la 30.03.2010, 24.04.2010 și 28.05.2010, prețul mediu de vânzare-cumpărare a unui metru pătrat de pământ destinat amplasării caselor de locuit particulare a constituit: minimal – 1 115 lei, maximal – 1 925 lei, informația nr.231/2-163/01 din 29.06.2010, prezentată de Bursa Imobiliară „Lara”, potrivit căreia valoarea medie de piață a unui metru pătrat de teren destinat pentru construcții, situat în mun. Chișinău, str. Bernardazzi, 68. cu suprafața de 66,86 m.p. a constituit la data de 14 septembrie 2008, suma de 4 740 – 6 090 lei; la data de 29 iunie 2010, suma cuprinsă între 3 960 – 5 070 lei, raportul de expertiză în construcții nr.1150 din 30.06.2011, raportul de expertiză în construcții nr.2738 din 16.12.2011, Devizul local de lucrări și cheltuieli pentru reconstrucția apartamentului nr.3 din str. Bernardazzi, 68, care constituie suma de 284 622,03 lei.

În acest sens, analizând și coroborând probele descrise supra, instanța constată că într-adevăr, inculpații au avut autorizație de construire, însă potrivit acesteia, s-a autorizat executarea lucrărilor de construire a unei locuințe noi pe terenul eliberat în urma demolării apartamentelor nr.9, nr.10 și șurelor nr.2 și nr. 3 (f.d.2 vol. II).

Cu toate acestea, totalitatea probelor cercetate, demonstrează fără echivoc că inculpații, au construit locuința pe o suprafață mai mare decât cea preconizată după

demolarea construcțiilor existente.

Astfel, chiar dacă înscrisurile prezente la dosar variază la determinarea suprafeței pe care inculpați au construit-o în plus, instanța constată că faptul construirii neautorizate, în acțiunilor inculpaților, a fost atestat. Prin urmare, efectuând un calcul matematic, se observă că inculpați au extins construcția cu încă 69 m.p. Or, potrivit extrasului cadastral, construcția înregistrată sub nr.xxxxx are o suprafață de 148,7 m² (f.d.13 vol. IV), iar construcțiile demolate se întindeau pe o suprafață de 79,7 m².

Sunt constatate și urmările prejudiciabile, și anume daune în proporții deosebit de mari, ținând cont de prevederile art.126 alin.(1¹) Cod penal. În acest sens, salariul mediu lunar pe economie pentru anul 2006 îl constituia 1 700 lei, pentru anul 2007 – 2 015 lei, iar pentru anul 2008 – 2 630 lei.

Totodată, potrivit informației prezentată de Bursa Imobiliară „Lara”, valoarea medie de piață a unui metru pătrat de teren destinat pentru construcții, situate în mun. Chișinău, str. Bernardazzi, 68, cu suprafața de 66,86 m², a constituit: la data de 14 septembrie 2008, 4 740 – 6 090 lei; la data de 29 iunie 2010, 3 960 – 5 070 lei.

În acest mod se atestă prejudiciul deosebit de mare cauzat autorității publice prin ocuparea de către inculpați a 69 m² din terenul proprietate municipală.

Cât privește invocarea principiului non bis in idem, într-adevăr, inculpata Calmîș Viorica a fost sancționată contravențional în baza art.149² alin.(2) Cod contravențional prin aceea că a executat modificări asupra construcției fără respectarea documentației de proiect și documentelor normative privind rezistența și stabilitatea construcției.

Cu toate acestea, faptele inculpatei sunt diferite față de latura obiectivă a infracțiunii imputate. Or, prin infracțiunea prevăzută de art.352 Cod contravențional, inculpata a săvârșit samavolnicia prin ocuparea ilegală a terenului proprietate municipală.

De asemenea, inculpați au săvârșit infracțiunea prevăzută de art.258 Cod penal, manifestată prin încălcarea regulilor de exploatare dintr-un bloc de locuit, înrăutățind condițiile locative ale proprietarilor vecini, prin faptul că indicii de siguranță în exploatare a locuinței, de igienă și sănătate a oamenilor, de izolație termică sau hidrofugă, de protecție împotriva zgomotului etc., nu corespund normativelor admisibile.

Analizând probele anexate la dosar, se constată ca dovedită aserțiunea precum că ridicarea celor două nivele suplimentare a influențat negativ construcția vecină, și anume apartamentul nr.3, manifestată prin înrăutățirea condițiilor locative.

Potrivit raportului de expertiză în construcții nr.1150 din 30.06.2011, executat de CNJ a MJ, s-a constatat că lucrările care au fost efectuate la construcția casei de locuit situate pe str. Bernardazzi, 68, de către familia Calmîș, influențează negativ asupra stării tehnice a locuințelor locatarilor din aceiași curte. De asemenea, prin raportul de expertiză în construcții nr.2738 din 16.12.2011, executat de CNJ a MJ, s-a constatat că starea tehnică a apartamentului nr.3 din str. Bernardazzi, 69 nu corespunde normelor în construcție. Lucrările care au fost efectuate de proprietarul blocului locativ cu 6 nivele, influențează negativ asupra stării tehnice a părții din casa data care aparține proprietarului apartamentului nr.3.

Construcția blocului locativ cu 6 nivele a fost efectuată cu încălcarea proiectului de execuție și regimul de înălțime stabilit de certificatul de urbanism și autorizația de construire. Cauza înrăutățirii stării apartamentului nr.3 este încălcarea normelor de proiect în rezultatul efectuării lucrărilor la construirea blocului locativ cu 6 nivele.

Cu referire la poziția instanței de apel vizând pretensele încălcări de procedură admise la reluarea urmăririi penale în cauza dată este necesar de remarcat că la baza ordonanței privind anularea ordonanței de scoatere a persoanei de sub urmărire penală din 01 iulie 2014 și ordonanța privind anularea ordonanței de scoatere a persoanei de sub urmărire penală din 01 iulie 2014 - emise de procurorul adjunct al procurorului s. Centru, mun. Chișinău, s-a dispus anularea ordonanțelor privind scoaterea de sub urmărire penală din 03 decembrie 2009 a lui Calmîș Aurel și Calmîș Viorica cu reluarea urmăririi penale în privința acestora.

În susținerea ordonanțelor, adjunctul procurorului s. Centru, mun. Chișinău a invocat că, la 21 septembrie 2010 de către organul de urmărire penală a fost dispusă efectuarea expertizei judiciare în domeniul construcției pusă în sarcina Centrului Național de Expertize Judiciare a Ministerului Justiției al Republicii Moldova și, potrivit raportului de expertiză în domeniul construcțiilor nr.1150 din 30 mai 2011 s-a stabilit că lucrările efectuate la construcția casei de locuit amplasate în mun. Chișinău, str. Bernardazzi, 68 de către familia Calmîș, influențează negativ asupra stării tehnice a locuințelor locatarilor din aceiași curte (f.d.77, 87 vol. IV).

Prezența raportului de expertiză nr.1150 din 30 mai 2011, în viziunea acuzării prezintă o circumstanță care ar constitui o faptă nouă, recent descoperită sau viciu fundamental - în sensul art.287 alin.(4) Cod de procedură penală, iar în atare situație, reluarea urmăririi penale după scoaterea de sub urmărire penală a persoanelor nu poate fi lovită de nulitate.

6. Asupra recursului declarat de procuror, au prezentat referință inculpații Calmîș Aurel și Calmîș Viorica, care s-au pronunțat pentru respingerea acestuia cu menținerea deciziei contestate.

7. Judecând recursul declarat în baza materialelor dosarului și în raport cu motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Conform art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

În sensul cerințelor art.414 Cod de procedură penală, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat ori trebuia să se pronunțe prima instanță și care, prin apel, se transmit instanței de apel sunt următoarele: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu; dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă; în ce constă participația, contribuția materială a fiecărui participant; dacă există circumstanțe atenuante și agravante; dacă probele corecte au fost apreciate; dacă toate în ansamblu au fost apreciate de prima instanță

prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, în conformitate cu art.101 Cod de procedură penală.

În ce privește chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel, acestea sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii; dacă infracțiunea a fost corect calificată; dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual, penal, administrativ ori civil au fost corect aplicate.

În corespundere cu art.384 alin.(3) Cod de procedură penală, hotărârea instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată.

Potrivit art.417 alin.(1) pct.8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Însă, în urma lecturării textului deciziei, Colegiul penal lărgit reține că instanța de apel nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate și în acest context ține să menționeze următoarele.

În primul rând, potrivit dispozitivului deciziei, instanța de apel a dispus admiterea apelului cu casarea totală a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Calmîș Aurel și Calmîș Viorica au fost achitați de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art.art.352 alin.(3) lit. d), 258 Cod penal, din motiv că faptele inculpaților nu întrunesc elementele infracțiunilor.

Însă, în partea descriptivă a deciziei a indicat că, *motivele invocate justifică achitarea inculpaților, prin prisma următoarelor aspecte:*

- *există o hotărâre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane pentru aceiași faptă de scoatere a persoanei de sub urmărirea penală, care se exprimă prin faptul că reluarea urmăririi penale după scoaterea de sub urmărirea penală a persoanelor este afectată prin încălcarea principiului fundamental de a nu fi urmărit, judecat și pedepsit de mai multe ori;*

- *există un proces-verbal contravențional, precum și o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă pe marginea unor fapte care se conțin în actul de învinuire a inculpaților;*

- *probele prezentate în sprijinul învinuirii nu constituie o bază probatorie pentru recunoașterea vinovăției inculpaților Calmîș Aurel și Calmîș Viorica în săvârșirea faptelor incriminate prin rechizitoriu, motivând-și decizia sub aspectul acestor aspecte.*

În acest context Colegiul penal lărgit ține să menționeze că, temeiurile de achitare sunt expres prevăzute de art.390 alin.(1) Cod de procedură penală, potrivit căruia sentința de achitare se adoptă dacă:

- 1) nu s-a constatat existența faptei infracțiunii;
- 2) fapta nu a fost săvârșită de inculpat;
- 3) fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii;
- 4) fapta nu este prevăzută de legea penală;
- 5) există una din cauzele care înlătură caracterul penal al faptei.

Totodată, art.391 Cod de procedură penală, prevede temeiurile când se adoptă sentința de încetare a procesului:

(1) Sentința de încetare a procesului penal se adoptă dacă:

1) lipsește plângerea părții vătămate, plângerea a fost retrasă sau părțile s-au împăcat;

- 2) a intervenit decesul inculpatului;
- 3) persoana nu a atins vârsta pentru tragere la răspundere penală;
- 4) există o hotărâre judecătorească definitivă asupra aceleiași persoane pentru aceeași faptă;
- 5) există o hotărâre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane pentru aceeași faptă de încetare a urmăririi penale, de scoatere a persoanei de sub urmărire penală sau de clasare a procesului penal;
- 6) există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală; precum și
- 7) în cazurile prevăzute în art.54-56 din Codul penal.

(2) În cazul prevăzut în art.332 alin.(2), instanța încetează procesul penal, cu aplicarea sancțiunii administrative prevăzute în Codul contravențional.

Astfel, se reține că, aspectele stabilite de instanța de apel întru dispunerea achitării inculpaților se găsesc atât la temeiurile de achitare cât și a celor de încetare a procesului penal, or, pronunțarea unei sentințe de achitare în baza temeiurile prevăzute de art.390 alin.(1) Cod de procedură penală, echivalează cu nevinovăția penală a inculpatului, însă sentința de încetare a procesului se adoptă în situație în care se constată existența unui din cazurile invocate la alin.(1) art.391 Cod de procedură penală.

Deci, rezultă că, motivarea soluției instanței de apel contrazice dispozitivul hotărârii, odată ce în motivarea soluției de achitare a inculpaților, instanța de apel a invocat temeiuri și circumstanțe ce duc la încetarea procesului penal.

La fel, în urma lecturării deciziei, se reține că, instanța de apel dispunând casarea sentinței și pronunțarea unei hotărâri de achitare de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art.art.352 alin.(3), lit. d), 258 Cod penal, din motiv că faptele nu întrunesc elementele infracțiunilor, nu a indicat care anume din elementele componente de infracțiuni incriminate nu sunt întrunite în acțiunile inculpaților Calmîș Aurel și Calmîș Viorica și absolut nu și-a motivat decizia sub acest aspect.

În contextul dat, Colegiul penal lărgit ține să menționeze că, motivarea hotărârii judecătorești trebuie realizată într-o manieră clară și coerentă, întrucât, pe de o parte, este indispensabil necesară pentru controlul exercitat de jurisdicția ierarhic superioară, iar pe de altă parte, constituie, pentru părțile litigante, o garanție împotriva arbitrariului, furnizându-le dovada că cererile și mijloacele lor de apărare au fost riguros analizate.

Motivarea hotărârii reprezintă un element de transparentă a justiției inerent oricărui act jurisdicțional, iar hotărârea judecătorească este rezultatul unui proces logic de analiză științifică a pretențiilor deduse judecății, dispozițiilor legale incidente și probelor administrate în cauză în scopul aflării adevărului, urmare a unui raționament logic-juridic care se reflectă în motivarea acesteia.

Conform jurisprudenței CtEDO, expuse în cazurile aplicării art.6 al Convenției, o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal, oferă posibilitatea ca această hotărâre să poată fi verificată în cadrul căilor de atac și posibilitatea persoanelor interesate de a pregăti o cerere de apel sau recurs (Suominen c. Finlandei (2003) § 37, Kuznetsov și alții c. Rusiei (2007) § 85).

În afară de aceasta, motivarea hotărârilor este un instrument important în

asigurarea transparenței justiției și existența unui control social asupra acesteia (Hirvisaari c. Finlandei, (2001) § 30).

În al doilea rând, în motivarea soluției de achitare a inculpaților de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art.art.352 alin.(3), lit. d), 258 Cod penal, instanța de apel a indicat fraze de ordin general, fără însă a supune unei verificări minuțioase și obiective fiecare probă separat - sub toate aspectele, prin prisma pertinentei, concludenței și veridicității, iar toate în ansamblu, din punct de vedere al coroborării lor.

Or, conform prevederilor art.art.100 alin.(4), 101 alin.(1) - (4) Cod de procedură penală, verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă.

Verificarea constă în analiza probelor administrate, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor.

Verificarea probelor poate avea loc doar prin aplicarea procedeele probatorii prevăzute de cod și se efectuează la toate fazele procesului penal.

Sunt supuse verificării atât datele de fapt, cât și mijloacele de probă din care au fost obținute. Probele se verifică atât prin efectuarea acțiunilor procesuale prevăzute de Codul de procedură penală, cât și printr-o analiză logică a conținutului probei, a coroborării lor.

Într-o hotărâre este necesar nu numai de a enumera statistic probele, dar și de a expune esența acestora și legătura lor cu conținutul altor probe care în ansamblu confirmă sau infirmă o circumstanță pe cauză, de a argumenta de ce unele probe sunt admise, iar altele respinse.

Astfel, concluziile instanței de apel formulate în decizie, poartă un caracter generic asupra operațiunii de cercetare și verificare a probelor, însă, așa cum examinarea probelor constituie elementul-cheie la pronunțarea unei hotărâri corecte și legale, lăsarea fără apreciere și aprecierea abstractă a acestora duce la pronunțarea unei hotărâri incomplete, neîntemeiate și cu o doză sporită de incertitudine asupra calității efectuării actului de justiție.

Generalizând cele expuse supra, Colegiul constată că, în speța discutată și-a găsit confirmare temeiul prevăzut în art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, „motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii și hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția”, ceea ce duce la casarea deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel are obligația să înlăture erorile menționate, să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art.414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate, să dea o apreciere obiectivă probelor administrate în cauză și, în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.417 Cod de procedură penală, precum și să cerceteze minuțios aspectele învinuirii înaintate, argumentând clar concluziile sale în decizia adoptată, ținând cont de motivele expuse în pct.7 al prezentei decizii.

8. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Se admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Sâli Radu, se casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 octombrie 2018, în cauza penală în privința lui *Calmîș Aurel xxxxx* și *Calmîș Viorica xxxxx* și se dispune rejudecarea cauzei de către aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la 15 august 2019.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Anatolie Țurcan

Nadejda Toma

Elena Cobzac

Victor Boico